

NEZLOBTE SE NA BOHA

Deset příběhů, deset zemí,
deset osudů

R a d m i l a R a v e n n

Nepřekročitelná hranice

Kapitola 1

21. června 1984

Příjemně teplé letní odpoledne doprovázelo řadu chodců na jejich trase k tramvajové zastávce. Slunce je lechtalo po tvářích. Někteří se marně bránili a snažili se rukou zastavit vtíravé paprsky, jiní naopak své obličejy s přimhouřenými očima nastavovali všanc ostré záři.

Mezi nimi byl i Lukáš. Světle hnědé vlasy se mu třpytily jako kůra na mýtině. Stál v drobném hloučku, hlavu zvednutou k nebi, jemný úsměv na rtech. Těšil se domů. Mám skvělé zprávy, které jistě potěší i ženu, myslel si. Putoval pohledem po zašedlých domech, které ho obklopovaly jako věrná družina, a pozoroval holuby, jak se hašteří na střeších.

Cinkot tramvaje přerušil tok jeho myšlenek jako hráz. Nastoupil do červeno-běžového vagonu a nechal se drncavou jízdou unášet skoro až k domovu.

Baráky se rozestoupily a uvolnily cestu řece Vltavě, která kvapně protékala městem, a drobné peřeje hlučně bublaly na pozdrav. Přejeli most, zabočili doprava a malý kousek kopírovali Vltavu, než je zpátky spolkl vnitroblok.

Na malou chvíli se mu tak naskytl vskutku jedinečný a fascinující pohled na starou Prahu. Držel se pevně tyče a kýval se do stran, jak určoval dopravní prostředek na své trati. Vyjeli kopec, kde jeho cesta končila. Rychle vyšel ven a nadechl se.

Byl teplý den, což bylo znát i uvnitř tramvaje. Pot se mísil s různými dalšími vůněmi všech možných parfémů a nespočetného množství druhů kolínské. Počkal, až mu tramvaj odjede z trati, a vydal se do malebných ulic, než ho spolkla ta jeho.

Dům číslo 37. Vyndal klíče, zasunul jeden do zámku, otočil a pak se ozvalo jemu dobře známé tichounké cvak. Rychle vyběhl schody. Staré a točité, spjaté s kovovým zábradlím zdobeným jemným rytím. Bylo ještě z dob, jak se říkalo, „tatička Masaryka“. Pokaždé když na něj položil svou ruku, jako by uchopil samotnou historii.

Znovu cvaknutí a už stál v prostorné předsíni. Měla tři metry vysoké stropy a šest metrů čtverečních. Vešla se sem skříň na kabáty, botník s věšákem

a zrcadlo, jež halu ještě opticky zvětšovalo. Byt mu sehnal před více než deseti lety otec přes svého známého, který mu s koupí pomohl. Bylo to v době, kdy chlapec studoval průmyslovku a na takové věci ještě neměl pomyšlení, proto byl otci vděčný. Nikde se nechlubil, ani s jinými věcmi. Nebyl ten typ.

Vonělo to tu pracím práškem, vůní domova. Z koupelny slyšel dětský smích, šplouchání a ještě jeden hlas. Patřil jeho ženě. Krásné brunetce s plachým a hlubokým pohledem. Tiše otevřel dveře a nakoukl dovnitř. Syn seděl ve vaně zabrán do hry a jeho matka klečela u vany s lokty opřenými o ni. Tenký světíček obepínal menší postavu a volná sukně kopírovala její ženské tvary.

„Ahoj,“ špitl. Otočila se, a on tak mohl spatřit tu nádhernou oříškovou barvu jejích očí. Opětovala mu pozdrav a chraplavý hlas se skoro neslučoval s její dětskou tváří.

„Jsi tu nějak brzo,“ divila se.

„Odešel jsem dřív, mám pro tebe překvapení.“

„Vážně? A jaké?“ Dychtivě ho sledovala.

„Sehnal jsem ti skvělé místo. Rozhodil jsem sítě a ono to vyšlo. Od září můžeš nastoupit.“ Vítězoslavně se usmíval, jí ale úsměv zamrzl a tvář jí ztvárnila.

„A kde?“ zeptala se, i když tušila, že s odpovědí rozhodně souhlasit nebude.

„U Svobody ve fabrice.“

„Ale ne, to ne. Říkala jsem ti, že s těmahle lidma nechci mít nic společného,“ začala se toporně zvedat, brnělo jí v noze, jak si ji přeseděla, „stačí, že už takhle řídí náš život. Ještě pro ně mám pracovat? Proč jsi to dělal? Já bych si tu práci našla sama...“ Postavila se proti němu a zamračila se.

„Nemusím ti připomínat, jak je teď nesmírně složité najít dobrou práci. Za tuhle možnost by mi jiní utrhali ruce. Čekal jsem už dlouho. Jak to, že sis tu práci teda ještě nenašla?“ důrazně na ni pohlédl. „Já ti řeknu proč. Málo jsi hledala a daleko víc vybírala. Není ti nic po chuti. Přestaň s tím a pokorně přijmi, co je.“

„Nepřijmu. Ráda bych dělala, co mě baví.“

„To ti nikdy nedovolí.“

„A jsme u toho. Proto mám jít pracovat ke Svobodovi. On lidi jako já nenašší. Co to má za význam?“

„Udělá pro mě výjimku a budeme o tom mlčet.“

„Bezvadný, to je ještě lepší,“ vztekla se otočila a jen hlasitě vzdechla.

„Kristýno, už musíš jít pracovat. Jestli se chceme mít lépe, musíš mi pomoci,“ řekl smířlivě.

„Jo, já vím,“ odpověděla skleslým rezignovaným hlasem. Vyhnula se očnímu kontaktu s manželem a podívala se na dítě hrající si ve vaně s modrými obklady. „Probereme to později,“ nevzdala to.

„Jak chceš, i když si myslím, že už není co,“ řekl Lukáš a odešel z koupelny, aby jí nechal prostor při umývání synka.

Byla s tím hotová rychle. Mnohokrát opakovaná rutina z ní učinila efektivní ženu. Než se chlapeček nadál, už byl zabalený v ručníku. Přenesla ho do pokoje, kde ho oblékla.

„Tak už si zase můžeš hrát,“ usmála se na robátko. Odešla do obývacího pokoje, kde si Lukáš třídil noviny.

„Proč jsi ho koupala tak brzo?“ zeptal se mimodělek.

„Počural se.“

„Aha. A není na to trochu veliký?“ podíval se na manželku. Ta si ho s podivem prohlédla.

„Prostě si hrál a zapomněl. To se stává,“ utrousila ironicky. Lukáš jen pohodil rameny a dál si rovnal potištěný papír. Nechal Kristýnu být, viděl, že to v ní vře. Řekl si, že si o tom promluví až večer, v klidu.

Kristýna zhasla světlo v dětském pokoji a odešla přes chodbu do kuchyně, kde na ni čekal manžel. Mohutný stůl, o který se Lukáš lokty opíral, byl téměř staletý. Zůstal jí po rodičích, a přestože zabíral valnou část místnosti, nehodlala se ho nikdy vzdát.

Sedla si naproti němu, zkřížila ruce a tázavě na něj pohlédla.

„Dnes jsem se domluvil s panem Svobodou a –“ začal Lukáš.

„Já k němu pracovat nepůjdu,“ rázné utnutí věty ho trochu překvapilo, ale nezaskočilo.

„Přestaň být paličatá, nemáš na výběr,“ řekl přísně.

„Vždycky je možnost výběru. A já si volím variantu, že si práci najdu sama.“

„Ale já už nemůžu dál čekat na někoho, kdo bude tolerovat, že jsi dítě vlastizrádců.“

„O čem to mluvíš? Moji rodiče byli slušní lidé a nenechali se zastrašit. Někdo je udal za jejich projevy a byli perzekuováni. Jak si vůbec dovoluješ...“ zvedla hlas a vstala prudce od stolu. Přešla k oknu, za kterým se víc a víc smrákalo.

„Omlouvám se, to jsem přehnal.“

„To teda jo,“ otočila se k němu zády a sledovala zpoza skla, jak si starší chlapci kopou na dvoře s míčem, nedbajíce matčina volání.

„Přesto,“ znovu spustil Lukáš, „lidi se na tebe budou vždycky dívat skrz prsty.“

„Všichni ne,“ odsekla a dál se zarytě dívala do šera.

„Snad. Každopádně Svoboda patří k těm tolerantnějším. Nevadí mu, že se neoficiálně nehlásíš k režimu.“

„Je to komunista.“

„V tuhle chvíli ale musíš dát emoce stranou, tady jde o budoucnost.“

„Nedám.“

„Přijme tě hned po létě,“ neodbytně pokračoval muž. Mlčela a kroutila hlavou. Nechtěla uznat, že Lukáš má částečně pravdu. Už jenom z principu. Byla tvrdohlavá, někdy až umíněná a teď musela připustit, že je zahnaná do kouta jako štvaná zvěř a musí pokorně svésit hlavu, aby byla ušetřena.

„Fajn, vyhrál jsi. Ale i tak si budu dál hledat něco jiného.“

„Při práci si dělej, co chceš.“

„Jsi tak šlechtyný.“

„Nech si tu jízlivost na jindy. Zítra zavolám panu Svobodovi a domluvíme s ním přesné datum tvého nástupu.“

„No, vidím, že mě dál k ničemu nepotřebuješ, vše jsi rozhodl, tak si půjdu lehnout.“

„Není brzo?“

„Pro mě ne.“ Odstoupila od okna, a aniž by muži věnovala jediný pohled, byť nenávistný, přímo vznešeně odešla. Zlobila se, seděla trucovitě na posteli. Pořád za mě rozhoduje, ať se to týká čehokoli. Už přece nejsem děcko, které si bral, aby mě zachránil. Před čím vlastně? Před světem. Musím mu být vděčná celý život. Proč vlastně? Protože mě k tomu vychovala matka. K pokoře. „Do hajzlu,“ proklouzlo jí nahlas. Ta otupělost výchovu ji ničila. Měla by se vzepít. Jenže jeho jistá pravda, kterou musí přijmout, jí v tom bránila. Na úkor toho, že se musela vzdát svých názorů. Hnusilo se jí to.

Cítila se jako vězeň ve vlastním světě, což byla i pravda. A klíče k osvobození byly předaleko, jak patetické. Tiše koplá do skříně, vyndala čistou košilku a vlezla si rychle do postele. Celá se přikryla, aby ji nebylo vidět. Zvyk z dětství.

Krásné léto plné teplých dní utíkalo jako splašené stádo. Kristýna se poslední volný čas snažila maximálně využít. Podnikla se synem různé výlety. Cestovali vlakem dál za Prahu a objevovali svět. Hráli si na dobrodružnou výpravu, představovali si, že putují po všech možných kontinentech, bojují s draky a setkávají se s dalšími možnými tvory, jen co fantazie dovolí.

Navštívili také zoo, celou ji prošli, od tučňáků až po velbloudy. A zase z nich byli badatelé, kteří si tato různorodá zvířata fotografují. Aby si své zážitky mohli lepit do fotoalba. Stačili se také svézt lanovkou, otevřel se jim tak krásný pohled na město.

Večer padli unavení do postele.

Každý možný horký den se zajeli se synem koupat. Vždy si dali zmrzlinu. Vanilkovou, ta byla jejich nejoblíbenější. A u toho si povídali.

„A co v té školce budu dělat?“ zvědavě protáhl konec věty a vykulil svá hnědá očka.

„Učit se o zvířátkách, lidech...“

„A proč mě nemůžeš učit ty?“

„Protože nejsem soudružka učitelka.“ Při slově soudružka se jí skoro za-uzloval jazyk, jak se jí to nechtělo vyslovit.

„Aha,“ smířlivě pokýval hlavou chlapec.

„A taky si tam najdeš nové kamarády na hraní.“

„Hm, to ty v práci taky,“ chlácholil ji, jako by tušil, že to potřebuje víc než on. Podívala se na svého syna, upatlaného od zmrzliny, plného dětského rozumu. Nechtěla mu jeho iluze brát, proto jen souhlasně přikývla.

„Neboj, i já si najdu kamarády,“ povzdechla si.

Čas nástupu se neúprosně blížil.

První pracovní ráno se necítila na kdovíjaké projevy náklonnosti, proto si zachovala neutrální výraz. Kvůli synovi, který s nimi seděl u stolu a měl nebývale obrovský talent na pozorování. Posnídali. Kristýna sklidila ze stolu a odešla se upravit do koupelny. Stále mlčela.

Lukáš se na ni chtěl dívat, vždy to dělal, miloval, jak si češe vlasy. Dnes mu ale zavřela dveře před nosem, jen mrkl. Malý chlapec stál vedle něho.

„Proč se na tebe maminka zlobí?“

Lukáš si k němu klekl: „Protože jsem za ni rozhodl o věci, která se jí nelíbí.“

„A proč jsi to udělal?“ nenechal se odbýt kučeravý chlapec.

„Chci pro nás to nejlepší a teď se jdi obléknout.“

„Tak jo.“

Hošík odešel do svého pokoje a Kristýna vyšla z koupelny, krásnější, přesně jak její manžel očekával.

„Odcházím, ale rozhodně ne plná nadšení. Dělán to jen pro toho malého

rošťáka.“ Koukla se směrem k dětskému pokoji. Za polootevřenými dveřmi dítě bojovalo s kusy textilu jako s devítihlavou saní. Matka mu šla pomoci.

„Třeba změníš názor,“ zavolal za ní Lukáš.

„To těžko.“ Zmizela v království malého prince, jenž jí byl vším.

„Ukaž, princátko,“ klekla si k němu, „máš to naruby, proto ti to nejde.“ Udělala rychlý pohyb a tričko bylo, jak má správně být.

Chlapeček se zasmál: „Ty jsi kouzelnice.“

„Ano, ale bude to naše tajemství,“ přiložila ukazováček k ústům. Horlivě přikývl. Pomohla mu se zbytkem a společně ruku v ruce vykročili do chodby.

Lukáš na ně čekal u dveří. Připravený, s lehkým úsměvem na rtech.

„Tak pojď, uličníku, nové dobrodružství začíná.“ Zvedl chlapce do náruče a podíval se na svou hnědovlasou manželku. Ta si ještě rovnala věci v kabelce a kontrolovala, jestli má vše.

„Hele, tati,“ spustil kluk, „víš, že maminka je kouzelnice?“

„Ne, vážně? Já si spíš myslel, že je ledová královna.“

Kristýna vzhledla, nadechla se, že něco poznamená, ale nakonec to spolkla se slinou hořkosti.

Školku měli jen dva bloky chůze od domu. Dva dospělí šli mlčky vedle sebe, jen dítě vesele poskakovalo. Budova školky byla uprostřed táhlé zahrady, jež byla poseta dětskými prolézačkami a skluzavkou.

„Tady je to prima,“ pištěl chlapec. Rodiče se na něj souhlasně usmáli. Doprovodili ho do šatny, kde se hrdě sám svlékl a vzal si tepláčky na hraní do třídy. Ještě jim vtiskl pusu na rozloučenou a už cupital k bedně s autíčky.

„Bude tady spokojený,“ šťastně podotkl Lukáš.

„Aspoň někdo,“ procedila skrze zuby Kristýna.

Chladný vzduch po ránu je šlehl do obličeje. Když vyšli ven z uzavřeného objektu, silně zafoukalo. Přicházející podzim se hlásil o slovo. Zapnula si kabát a sklopila hlavu. Lukáš si dopnul bundu.

„Kus cesty máme společný. Budeš celou dobu trucovat? Ptám se, jestli se raději nemám odpojit,“ otočil se k brunetce.

„Jak je libo,“ pohodila rameny. Povzdechl si a už se chystal přejít ulici, když ho chytla za ruku. Nic neřekla, přesto věděl, že má strach. Strach z nového prostředí, lidí. Stýkala se jen s pár přáteli, kteří jí zbyli, a mnoho nových známostí nenavazovala. O to pro ni byla tahle situace horší.

Prošli ulicemi, aby se dostali na zastávku. Kristýnina tramvaj se blížila. Lukáš jí rychle vtiskl polibek do vlasů a nechal ji běžet, protože tramvaj jela o minutku dřív, s čímž nepočítala.

Zadýchaná nastoupila do vagonu a pomyslela si něco o sportu, ale tuto myšlenku rychle zavrhl. Otočila se za manželem, který jí z ostrůvku zamával, pak jí zmizel z dohledu.

Byla nervózní, srdce jí divoce tlouklo a zvedal se jí žaludek. Přála si, aby ji tramvaj zavezla do neznáma. Její prosby byly přerušeny ženským hlasem ohlašujícím zastávku. Nebylo cesty zpět. Musela vystoupit a za doprovodu velikého přemlouvání se dostala ke své nové práci.

Stála před tou odpornou velikou budovou s nespočtým množstvím oken, kde ji čekal nový začátek, po kterém ani trochu netoužila. Vstoupila do toho betonového požirače lidské identity. Zeptala se procházející mladé zrzky kypřejších tvarů, které jistě ne jeden muž svým okem ocenil, kam má jít. Měla vysoké podpatky, pečlivě vyčesaný drdol a velmi arogantní tón hlasu.

„A vy nevíte, kde má pan Svoboda kancelář?“

„Já jsem tu dnes první den,“ skoro špitla Kristýna. Jemná tvář, nad níž skoro hořel ohnivý svazek vlasů, se svrchovaně podívala na drobnou brunetu.

„Aha,“ hlesla drdolatá a poslala ji do třetího patra.

Kristýna si povzdechla a začala pomalu stoupat po táhlém schodišti, nad kterým visely obrazy z dob, kdy se továrna vyvíjela. Nevěnovala jim pozornost, nezajímaly ji.

První patro zvládla svižně, ve druhém zvolnila a do třetího se vlekla jako vyčerpaná mula. Dotěrnost tohoto okamžiku jí dýchala za zády. „Neutečeš tomu,“ šeptala jí do ucha, „už patříš sem.“ Chtělo se jí brečet.

Prošla tmavou chodbou, kam jen ztěžka pronikaly paprsky světla z jednoho okna. Zastavila se u dveří s nápisem „Ředitel Tomáš Svoboda“. Vydechla a pomalu zvedla ruku sevřenou v pěst, aby mohla klouby prstů zaťukat.

„Dále,“ vyzval ji příjemný měkký mužský hlas nacházející se na druhé straně. Vzbudil v ní zvědavost. Otevřela a naproti u stolu stál mladý muž, přibližně jejího věku, nakloněný nad nějakými papíry. Vzhlédl a ona k němu pomalu přistoupila, aby se představila.

„Dobrý den, jsem Kristýna Bukovská, dnes mám nastoupit.“ Natáhla pravou ruku a on ji pevně sevřel do své.

„Těší mě,“ vřele se usmál. Prohlížela si ho, stále držíc jeho dlaň. Měl krásné modré oči, podobné jako Lukáš. Ale v jeho očích byla ještě drobná jiskra, jiskra rebelství.